

Com garantim **l'EQUITAT** en el **LLEURE** **EDUCATIU**

Eina pràctica per activitats
i programes d'extraescolars i d'estiu
amb perspectiva interseccional

EDUCACIÓ **360**
EDUCACIÓ A TEMPS COMPLET

Direcció

Maria Truñó

Coordinació

Núria Sala Pardo

Autoria

Rodrigo Prieto Drouillas (Institut Diversitas)
i Núria Sala Pardo (Aliança Educació 360)

Disseny i maquetació

Funky Peanut

Fotografia

Uncle Jun

Revisió

Bonalletra Alcompàs

Edició

Desembre 2025

ISBN

979-13-990319-5-9

Agraïment

Aquest document ha estat revisat a partir de les aportacions de persones expertes provinents d'entitats d'acció socioeducativa i de lleure, a qui agraïm el temps dedicat i la mirada compromesa amb l'equitat.

Raquel Barbier (Cooperativa Combinats), Judith Calabria (Plataforma Infància de Catalunya - PINCAT), Òscar Costa (Fundació Verge Blanca), Aina Espona (Fundació Pere Tarrés), Laura López (Cooperativa +Educació), Ester Salvachúa (Fundació SERGI) i Guiomar Trullols (Fundació Privada Pere Closa).

© Fundació Jaume Bofill

c. Girona, 34-i.

08010 Barcelona

fbofill@fundaciobofill.org

www.fundaciobofill.org

www.educacio360.cat

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
**Departament de Drets Socials
i Inclusió**

Creiem que el coneixement s'ha de compartir. Per això fem servir una llicència Creative Commons Reconeixement 4.0 Internacional (by). Us animem a copiar, redistribuir, remesclar o transformar i crear els continguts propis d'aquesta publicació, per a qualsevol finalitat, inclosa la comercial. Només us demanem que reconegueu l'autoria de la creació original.

PER QUÈ AQUESTA EINA?

Avançar cap a un lleure educatiu realment equitatiu requereix intencionalitat, planificació i eines específiques. No n'hi ha prou amb ampliar places o beques: moltes desigualtats no es fan evidents a simple vista, sinó que es manifesten en aspectes quotidians del funcionament de les activitats, com la manera d'informar les famílies, qui hi acaba participant amb més facilitat, quines veus són escoltades o fins a quin punt les propostes s'adapten a la diversitat d'infants i adolescents. L'equitat travessa totes les oportunitats, processos i vincles educatius i sovint es construeix a partir de decisions petites, però determinants.

Aquesta guia pràctica neix amb la voluntat d'abordar aquest repte. L'Aliança Educació 360, a partir de l'experiència acumulada en l'anàlisi de polítiques educatives locals i en la generació de recursos pràctics, posa a disposició aquesta guia pràctica com un instrument per reduir desigualtats i ampliar el dret a l'educació més enllà del temps lectiu.

És una eina senzilla que permet a equips educatius, entitats, organitzacions i municipis revisar les seves pràctiques des d'una mirada d'equitat. A través de preguntes clares i concretes, la guia facilita la reflexió individual i col·lectiva, ajuda a identificar fortaleeses i barreres —sovint invisibles— i orienta millores possibles, realistes i contextualitzades.

Un element central és la mirada interseccional. Aquesta perspectiva permet comprendre que les desigualtats no responen a un únic factor, sinó que es construeixen a partir de la interacció de diferents factors de desigualtat, en especial, la classe social, el gènere i els orígens culturals, així com l'edat o la diversitat funcional. Incorporar aquesta mirada facilita el disseny d'activitats, projectes i programes més accessibles, respectuosos i significatius per a la diversitat dels nens, nenes i adolescents.

L'objectiu final és contribuir a garantir unes oportunitats de lleure educatiu per tal que aquest es consolidi com un veritable espai de drets, aprenentatges, vincles i benestars, en què totes les infàncies i les adolescències que vulguin hi puguin participar, sentir-se reconegudes i viure experiències educatives de qualitat, independentment de la seva situació personal o familiar.

A QUI S'ADREÇA?

Aquesta eina s'adreça a organitzacions i equips que ofereixen activitats educatives foraescola, tant en horari extraescolar com a les vacances. Serveix per valorar fins a quin punt les propostes són equitatives, accessibles i inclusives.

És especialment útil per a entitats de lleure educatiu, associacions de famílies d'alumnes i centres educatius, equipaments culturals i comunitaris —com museus, biblioteques, centres cívics o ludoteques—, clubs i entitats esportives, així com per als equips tècnics municipals implicats en la gestió de programes, projectes o activitats. En essència, és una eina destinada a millorar les capacitats de qualsevol equip professional o de persones voluntàries que vulgui contribuir a fer que tots els infants i adolescents coneguin i hi puguin participar, ser reconeguts i sentir-se acollits també en el foraescola.

L'EQUITAT al COR del DRET al LLEURE EDUCATIU

El lleure educatiu és un dret reconegut i constitueix un àmbit educatiu clau en la vida quotidiana d'infants i adolescents. Esplais, extraescolars, activitats esportives, colònies, casals d'estiu i de vacances, espais de migdia, escoles de música, tallers culturals, ludoteques o activitats a la natura, entre d'altres, configuren un ecosistema ampli i divers que acompanya nens, nenes i adolescents al llarg de tot l'any.

Aquests espais ofereixen oportunitats educatives i comunitàries en clau 360 de gran valor que contribueixen al seu desenvolupament integral. El lleure educatiu és un espai privilegiat que permet viure experiències que afavoreixen l'autonomia, la convivència, la cooperació i la participació, alhora que promouen la creativitat, el benestar emocional i el sentiment de pertinença.

Més enllà de complementar i consolidar aprenentatges acadèmics, el lleure educatiu i les activitats foraescola són fonamentals per enfortir les habilitats socioafectives i la salut integral, i també per socialitzar i construir vincles que amplien la xarxa de suports i generen oportunitats de participar en la vida comunitària. Participar-hi té un efecte positiu al llarg del temps en les trajectòries i condicions d'educabilitat dels infants i adolescents, especialment, entre aquells que es troben en situació de vulnerabilitat.

Tot i la importància del lleure educatiu, a Catalunya l'accés i la participació continuen marcats per desigualtats, tal com assenyala l'informe de la Síndica de Greuges *La universalització del lleure educatiu a Catalunya* (2025). No tots els infants i adolescents tenen les mateixes oportunitats de participar en activitats educatives fora de l'horari lectiu.

Les barreres que expliquen aquesta situació són múltiples i acumulatives. Les econòmiques —quotes, materials, desplaçaments o serveis complementaris com l'àpat o l'espai de migdia— continuen sent un factor clau. Però no són les úniques; també hi influeixen

barreres informatives, administratives i culturals, així com mancances per garantir l'accessibilitat als infants i adolescents amb diversitat funcional, i desigualtats territorials en la disponibilitat i qualitat de l'oferta de lleure.

Aquestes desigualtats no només limiten l'accés, sinó que condicionen la qualitat de l'experiència educativa: qui hi participa més, com hi participa i amb quines oportunitats reals de gaudir de l'experiència i sentir-se reconegut, segur i part del grup. Les nenes i les adolescents, els infants d'origen estranger o racialitzat, els infants amb diversitat funcional i aquells que viuen en contextos de pobresa acumulen més barreres i veuen restringits els beneficis educatius, socials i de benestar del lleure.

Garantir l'equitat en el lleure educatiu va més enllà d'ampliar les mesures d'accessibilitat econòmica. Implica avançar cap a un lleure educatiu universal, equitatiu, inclusiu i no segregat, que garanteixi la participació real de tots els infants i adolescents. Això exigeix revisar pràctiques professionals i actuar de manera intencionada sobre com es dissenyen, es comuniquen i es desenvolupen les activitats, els projectes i els programes. Sense aquesta mirada, les desigualtats, de manera més o menys visible, es reproduïxen i s'amplien, cosa que limita el dret efectiu al lleure educatiu d'una part significativa dels nens, nenes i adolescents.

Equitat i perspectiva interseccional:

5 FACTORS DE DESIGUALTAT

Aquesta eina parteix d'una mirada interseccional, és a dir, d'una comprensió que les desigualtats no actuen de manera aïllada, sinó que s'entrecreuen i s'acumulen, generant experiències molt diferents entre infants i adolescents. L'equitat només pot abordar-se amb profunditat i vocació transformadora si s'entén que les oportunitats d'aprenentatge i participació estan condicionades per múltiples factors estructurals —socials, econòmics, culturals, territorials o relacionals— que interactuen entre si.

La perspectiva interseccional ens permet identificar no només qui té barreres d'accés, sinó com operen aquestes barreres i per què, i com impacten en la vivència del lleure educatiu. Això evita caure en mirades uniformes i reconeix la pluralitat d'experiències dels infants i adolescents. Perquè nens, nenes i adolescents no arriben ni viuen les activitats de lleure des d'una posició neutra: arriben amb experiències, expectatives i condicions d'educabilitat que estan fortament influenciades per la seva situació socioeconòmica, pel gènere, per l'origen cultural o ètnic, per la diversitat funcional i per la manera com les persones adultes del seu entorn entenen i gestionen la seva participació.

Tres factors estructurals: classe social, gènere i orígens

L'eina posa especial atenció a tres eixos de desigualtat que, segons la recerca educativa i social, tenen un impacte determinant en la igualtat d'oportunitats:

1

SITUACIÓ SOCIOECONÒMICA: LA CLAU DEL VENTALL D'OPORTUNITATS DISPONIBLES

La renda familiar influeix en l'accés al lleure educatiu, en quines activitats es pot participar o no, però també en la manera com els infants i adolescents hi participen, en la seva continuïtat i en la qualitat de les experiències que hi viuen. Les famílies amb menys recursos econòmics, temps, xarxa comunitària o capital cultural troben més dificultats per sostenir una participació estable i significativa. Els costos directes i indirectes —com la roba esportiva, el material artístic o tecnològic, o els desplaçaments per a excursions— fan que propostes educatives de gran valor quedin fora del seu abast. Aquest eix, per tant, condiona de manera transversal tots els altres i influeix en les oportunitats reals de participar plenament en el lleure educatiu.

Una mirada d'equitat implica reconèixer les condicions materials i socials que influeixen en les oportunitats educatives, i garantir que la participació en el lleure no depengui dels recursos, del temps o de la situació familiar de cada infant, sinó del seu dret a gaudir d'experiències educatives riques, diverses i de qualitat.

2

GÈNERE: EXPECTATIVES, ROLS I OPORTUNITATS DESIGUALS

Les nenes i les adolescents sovint troben barreres de participació en activitats esportives, científiques o tecnològiques, i poden estar més exposades a situacions de discriminació, invisibilització o assignació de rols passius. Aquestes desigualtats són resultat de processos de socialització desigual de gènere que transmeten missatges sobre quins espais, actituds o activitats són «més adequats» per a les nenes i les noies.

Una mirada d'equitat implica identificar i transformar aquests patrons, garantir espais segurs i promoure models i referents diversos que ampliïn les oportunitats reals de participació de les nenes i les adolescents.

3

ORÍGENS CULTURALS: REPRESENTACIÓ, DISCRIMINACIÓ I RECONeixEMENT

Infants i adolescents d'origen estranger o racialitzat poden trobar-se amb barreres lingüístiques o amb espais de lleure on els materials i referents no reflecteixen la seva diversitat cultural. Això passa, per exemple, quan totes les històries, contes o activitats parteixen d'un únic imaginari cultural, etnocèntric i occidental, quan els personatges, les imatges o les tradicions representades no inclouen les seves, o quan es pressuposa que totes les famílies coneixen els mateixos codis o costums. També poden viure discriminacions subtils o percebre que alguns espais no els interpel·len o estan travessats pel racisme o mirades estereotipades.

Una perspectiva interseccional implica fer visible la diversitat, reconèixer-la com un valor educatiu i revisar pràctiques que, de manera inconscient, poden estar reforçant desigualtats o perpetuant estereotips.

Altres factors clau per l'equitat: edat i diversitat funcional

Tot i que l'eina se centra en els tres eixos estructurals, incorpora també l'atenció a altres factors clau: l'edat i la diversitat funcional.

4

L'edat influeix en les oportunitats de participació i en com es reconeix la veu i el protagonisme de la infància i l'adolescència. Els infants i adolescents tenen necessitats, ritmes i interessos molt diversos segons la seva etapa vital, però alguns espais de lleure continuen funcionant des d'una mirada adultocèntrica que pressuposa que els convé o que haurien de fer, sense incorporar la seva perspectiva. Això es fa evident, per exemple, quan es proposen activitats massa infantils per a joves que busquen autonomia i espais d'autogestió, o quan es plantegen dinàmiques massa exigents per a infants que necessiten seguretat, presència adulta i rutines. Aquest desajust pot generar desconexió, desinterès o la sensació que l'activitat no els interpel·la ni els té en compte.

5

Els infants i adolescents amb **diversitat funcional** poden trobar-se amb barreres arquitectòniques, comunicatives, sensorials o organitzatives que dificulten la seva participació plena en el lleure educatiu. El capacitisme es fa present, per exemple, quan es pressuposa que totes les criatures poden seguir el mateix ritme, comprendre les mateixes consignes o participar de la mateixa manera, sense preveure adaptacions o suports. Això pot donar lloc que un infant no pugui accedir a un espai perquè no té rampa; que un adolescent amb dificultats de regulació sensorial no trobi un entorn adequat i comprensiu; o que una activitat no contempli els materials visuals o suports comunicatius necessaris.

Una mirada interseccional implica reconèixer que aquestes barreres —sovint subtils i naturalitzades— tenen un impacte directe en la vivència, el benestar i el sentiment de pertinença dels infants i adolescents. Requereix escoltar les seves veus, dissenyar activitats des de l'accessibilitat universal i adaptar les propostes als ritmes i necessitats de cada etapa o situació relacionada amb una discapacitat o trastorn, revisant pràctiques que, sovint sense voler, pressuposen un únic model de participació. Només així la inclusió esdevé una experiència significativa i digna per a tots els infants.

ESTRUCTURA DE L'EINA

Amb el propòsit de facilitar la comprensió i la resposta als factors, aquesta eina pràctica està estructurada en 2 àmbits, 4 blocs i 10 dimensions d'anàlisi, ordenats de la següent manera:

ÀMBIT 1

Organització i Recursos, inclou dos blocs:

BLOC 1

Context i condicions de l'organització, amb les dimensions de:

- 1 Equitat
- 2 Equip
- 3 Participació

BLOC 2

Aspectes transversals, inclou les dimensions de:

- 4 Llenguatge
- 5 Accés

ÀMBIT 2

Activitats, inclou els següents blocs:

BLOC 3

Disseny i planificació, amb les següents dimensions:

- 6 Conceptualització
- 7 Continguts
- 8 Materials i difusió

BLOC 4

Dinamització, amb les següents dimensions:

- 9 Participació
- 10 Convencència i gestió del conflicte

En total, la llista de control o checklist proposa 26 criteris d'anàlisi, formulats com a preguntes, en cadascun dels quals s'ofereixen exemples concrets, per il·lustrar possibles maneres d'aplicar-los en la tasca quotidiana de les entitats i organitzacions de lleure educatiu.

Per a cadascuna d'aquestes preguntes hi ha dues possibles respostes («Més aviat sí» i «Més aviat no»), que busquen identificar les tendències majoritàries del que fem en cadascun dels criteris. Al final de cada

dimensió es plantegen un parell de preguntes obertes («Per què passa això?» i «Què podríem fer perquè aquesta dimensió fos més equitativa?») per promoure una reflexió més àmplia i profunda sobre la manera en què s'hagin contestat les preguntes.

A través d'aquesta estructura es busca afavorir un pensament clar, pràctic i aterrat sobre com incorporar l'equitat en totes les dimensions del lleure educatiu.

COM UTILITZAR AQUESTA EINA

Contesta de manera individual

Et recomanem que contestis les preguntes de manera individual, ja que això et permetrà identificar amb claredat el grau de sensibilitat, coneixement i incorporació que tens sobre el tema.

No cal contestar-ho tot

Si per algun motiu alguna de les preguntes no encaixa en el teu àmbit d'acció o coneixement, no et preocupis, pots deixar-la sense contestar; l'eina funciona igualment, ja que et seguirà interpel·lant en els altres aspectes o dimensions. aspectes o dimensions.

Observa i reflexiona

Observa amb atenció les teves respostes a cadascuna de les preguntes i reflexiona des d'un esperit autocrític i constructiu, ja sigui per reconèixer el que esteu fent bé com per identificar les àrees de millora.

Comparteix les teves reflexions

Et recomanem compartir les teves reflexions amb la resta del teu equip, per tal de construir una mirada comuna sobre els encerts que esteu fent i els reptes que encara teniu pendents per aconseguir que les vostres accions siguin cada cop més inclusives.

ÀMBIT 2

Organització i recursos

Es refereix a l'estratègia de l'organització
i les variables que la condicionen

BLOC 1

CONTEXT I CONDICIONS DE L'ORGANITZACIÓ

Recull les bases, la mirada general de
l'entitat i com es tenen en compte en la
pràctica institucional.

1

EQUITAT A L'ORGANITZACIÓ

*Nivell de consciència, voluntat i compromís de
l'organització amb l'equitat*

MÉS
AVIAT
SÍ

MÉS
AVIAT
NO

1.1

L'equitat forma part de la missió i/o dels valors fonamentals de l'organització, de manera explícita? *(Per exemple, el concepte equitat apareix en els objectius o a l'ideari de l'entitat?)*

☐☐

1.2

Les polítiques, programes o projectes desenvolupats per l'organització estan orientats a promoure i garantir l'equitat? *(Per exemple, es parla d'equitat en els objectius dels programes o s'han establert criteris interns per assegurar l'accés equitatiu?)*

☐☐

Per què creus que passa això?

Què podríem fer perquè aquesta dimensió fos més equitativa?

2

EQUIP*L'equip de persones que dinamitza les activitats***MÉS
AVIAT
SÍ****MÉS
AVIAT
NO****2.1**

L'equip reflecteix la diversitat de les participants de l'activitat i/o del territori? Tothom es pot sentir i veure reconegut? *(Per exemple, a l'equip hi ha persones de diverses edats, gèneres, orígens, LGTBI+, etc. per oferir referents positius propers als infants i adolescents?)*

☐☐**2.2**

L'equip té formació teòrica i pràctica específica en equitat, tenint en compte les perspectives de gènere, LGTBI+, antiracista, de diversitat funcional i interseccional, entre altres? *(Per exemple, s'ha ofert formació a l'equip sobre com abordar l'antiracisme al lleure educatiu, o sobre com evitar l'LGTBI+ fòbia, etc.?)*

☐☐

Per què creus que passa això?

Què podríem fer perquè aquesta dimensió fos més equitativa?

3

PARTICIPACIÓ*De les persones destinatàries en la definició, el disseny, l'execució i l'avaluació de les activitats***MÉS
AVIAT
SÍ****MÉS
AVIAT
NO****3.1**

S'ofereix a la població destinatària de l'activitat la possibilitat de participar en les diferents fases del cicle: diagnosi, planificació, execució i avaluació? *(Per exemple, es demana informació en la diagnosi prèvia? es recullen propostes per al disseny? o es fan qüestionaris d'avaluació?)*

☐☐**3.2**

Es dona l'oportunitat a les participants de tenir un rol actiu en l'execució de les propostes? *(Per exemple, trien part de la programació setmanal del casal d'estiu? s'organitzen comissions per repartir tasques durant les colònies? es preveu una franja del dia per al joc lliure espontani?)*

☐☐

Per què creus que passa això?

Què podríem fer perquè aquesta dimensió fos més equitativa?

BLOC 2

ASPECTES TRANSVERSALS

Factors que travessen tots els nivells i cicles de l'activitat, el programa o el servei.

4

LLENGUATGE

Escrit, verbal i no verbal en totes les fases del projecte i/o les activitats

**MÉS
AVIAT
SÍ**

**MÉS
AVIAT
NO**

4.1

El llenguatge que s'utilitza tant en el disseny com en la dinamització de les activitats es refereix a les persones diverses (racialitzades, LGTBI+, en situació de pobresa, etc.) amb respecte, lluny dels estereotips i prejudicis? *(Per exemple, es revisen cançons i contes per no reproduir mirades paternalistes o treballar el contingut i el llenguatge discriminatori?, l'equip educatiu modela el llenguatge positiu que visibilitza la diversitat?, s'eviten expressions o comentaris com «treballar com un negre» o «anar al paqui»?)*

☐
☐

4.2

S'utilitzen estratègies de comunicació —verbals, visuals i de suport a l'expressió oral— per garantir que totes les persones participants puguin comprendre, expressar-se i participar de manera plena? *(Per exemple, s'utilitzen pictogrames per identificar els espais o les rutines de les colònies?, es fomenta un clima on totes les veus són escoltades i es respecten diferents formes d'expressió? es fan servir imatges amb conceptes clau per facilitar la comprensió a participants nous?)*

☐
☐

Per què creus que passa això?

Què podríem fer perquè aquesta dimensió fos més equitativa?

5

ACCÉS*De les persones destinatàries a les activitats***MÉS
AVIAT
SÍ****MÉS
AVIAT
NO****5.1****S'apliquen mesures per afavorir l'accessibilitat econòmica de les activitats o dels serveis complementaris?***(Per exemple, beques o tarifació social, accés gratuït, suport per al menjador, ajuts de transport, o socialització de material per a colònies i campaments?)*☐☐**5.2****Es porten a terme accions de prescripció de les activitats o d'orientació i acompanyament de famílies, infants i adolescents per afavorir que coneguin i participin en les activitats?***(Per exemple, es fan trobades informatives per explicar el valor educatiu del lleure i resoldre dubtes en el procés de preinscripció? S'estableix contacte amb serveis socials i referents del territori per detectar i derivar infants i adolescents en situació de vulnerabilitat?)*☐☐**5.3****S'impulsen accions per obrir i apropar les activitats a la comunitat?***(Per exemple, es fan jornades de portes obertes o tastets d'activitats en dues puntuals o festes locals?)*☐☐**Per què creus que passa això?****Què podríem fer perquè aquesta dimensió fos més equitativa?**

ÀMBIT 2

Activitats

Es refereix a la part operativa de les activitats

BLOC 3

DISSENY I PLANIFICACIÓ

Com es trasllada la mirada d'equitat; com es pensa, es prepara i s'articula una activitat o programa.

6

CONCEPTUALITZACIÓ

Propòsit, continguts i objectius de l'activitat

MÉS
AVIAT
SÍ

MÉS
AVIAT
NO

6.1

S'expressa clarament la intenció que l'activitat sigui el màxim d'equitativa possible? (Per exemple, en els objectius de l'activitat es parla d'equitat, inclusió i/o no discriminació?)

☐
☐

6.2

Es té en compte el criteri d'acció positiva en el plantejament de l'activitat? (Per exemple, en la descripció de l'activitat s'explicita el propòsit d'erradicar o revertir alguna desigualtat en particular, com ara el sexisme o el racisme?, l'activitat promou valors d'igualtat i cooperació?)

☐
☐

6.3

Es comenta algun aspecte específic de l'equitat que es vulgui abordar en l'activitat? (Per exemple, afavorir la visibilitat en positiu d'un determinat col·lectiu o reduir les desigualtats i promoure la convivència?)

☐
☐

Per què creus que passa això?

Què podríem fer perquè aquesta dimensió fos més equitativa?

7

CONTINGUTS, MATERIALS I ESPAIS

Temes que toca o aborda l'activitat, materials que utilitza per fer-ho i espais on es porta a terme

MÉS
AVIAT
SÍ

MÉS
AVIAT
NO

7.1

El contingut de les activitats aborda de manera directa alguna qüestió relacionada amb les discriminacions i/o la defensa de l'equitat? (Per exemple, videofòrum sobre racisme, contes per treballar la coeducació, jocs de rol per ajudar a saber com actuar davant d'una situació injusta, dinàmiques de descoberta del territori per conèixer la diversitat de manera vivencial i propera?)

☐☐

7.2

Els materials de suport de l'activitat (vídeos, contes, etc.) visibilitzen de manera respectuosa i positiva les persones que reben més discriminació? (Per exemple, els materials mostren protagonistes diverses i col·lectius discriminats?, es donen a conèixer històries o cançons que trenquen estereotips i promouen referents positius?)

☐☐

7.3

A l'espai físic on es porta a terme l'activitat s'han tingut en compte els criteris d'accessibilitat universal? (Per exemple, l'espai disposa de rampes o lavabos adaptats per a persones que es desplacen en cadira de rodes?, es garanteix l'accessibilitat i el suport durant les excursions?, s'adapten les normes i la dinàmica dels jocs esportius?)

☐☐

7.4

La distribució de les persones a l'espai atorga la mateixa presència i visibilitat a totes les participants? (Per exemple, a la rotllana tothom queda en primer pla i es pot veure?, l'equip manté una actitud vigilant perquè cap participant quedi sistemàticament enrere o als marges durant els jocs o les dinàmiques?)

☐☐

Per què creus que passa això?

Què podríem fer perquè aquesta dimensió fos més equitativa?

1 | Codi d'accessibilitat promulgat per la Generalitat de Catalunya (**Decret 209/2023**). En aquesta línia el març de 2024, l'Ajuntament de Barcelona va crear una **Oficina Tècnica per l'Accessibilitat Universal**.

8

DIFUSIÓ

Mecanismes per donar a conèixer l'activitat a la ciutadania i convidar-la a participar-hi

**MÉS
AVIAT
SÍ**

**MÉS
AVIAT
NO**

8.1

Els materials de difusió de l'activitat inclouen imatges de persones diverses de manera no estereotipada? *(Per exemple, en les publicacions de xarxes socials apareixen persones racialitzades o grups diversos fent activitats conjuntes?)*

☐
☐

8.2

S'utilitzen diferents canals per difondre la informació de les activitats i així afavorir que arribin a col·lectius diversos? *(Per exemple, mitjans digitals o físics, a través d'entitats socials, xarxes comunitàries, centres educatius, etc.)*

☐
☐

8.3

Els materials de difusió de l'activitat fan servir un llenguatge planer i tenen un format accessible? *(Per exemple, s'elaboren materials de difusió en altres idiomes?, es penjen vídeos explicatius breus?, es convida a altres participants a explicar la seva experiència?)*

☐
☐

Per què creus que passa això?

Què podríem fer perquè aquesta dimensió fos més equitativa?

BLOC 4**DINAMITZACIÓ**

Aborda l'experiència educativa i relacional, i com es concreten els valors d'equitat en la interacció, la participació i la convivència durant el desenvolupament de l'activitat i el programa.

9

DINAMITZACIÓ DE LA PARTICIPACIÓ

Interacció entre les persones participants durant l'activitat

**MÉS
AVIAT
SÍ**

**MÉS
AVIAT
NO**

9.1

S'utilitza de manera conscient algun mecanisme per promoure la distribució igualitària de rols, responsabilitats o de la paraula? *(Per exemple, s'assignen torns o rols perquè tothom pugui liderar i dinamitzar jocs?, es distribueixen les posicions i rols en activitats escèniques?, es fa servir un objecte per distribuir el torn de paraula a les rotllanes?)*

☐
☐

9.2

Es fomenta la participació de les persones que habitualment pateixen discriminació (i s'hi dona suport, si cal)? (Per exemple, s'assignen rols amb més visibilitat a participants que tendeixen a quedar-se als marges?, es fan servir estratègies perquè cap participant es quedi sense grup o parella?, es reconeixen les contribucions dels infants amb menys presència o que afronten més barreres?)

☐☐

9.3

S'ofereixen mecanismes d'acompanyament i suport personalitzat a les necessitats, per assegurar una participació real? (Per exemple, hi ha persones que acompanyen els participants amb més dificultats?, s'ajusten els materials en activitats esportives?, s'adapten les activitats a les necessitats i interessos de les persones participants?)

☐☐

Per què creus que passa això?

Què podríem fer perquè aquesta dimensió fos més equitativa?

10

CONVIVÈNCIA I GESTIÓ DEL CONFLICTE

Abordatge de les situacions tenses o d'enfrontament entre les persones participants

**MÉS
AVIAT
SÍ****MÉS
AVIAT
NO**

10.1

Es promou de forma proactiva i concreta el coneixement mutu i la convivència positiva entre les persones participants de les activitats, independentment de les seves diferències? (Per exemple, les activitats inclouen moments d'intercanvi d'experiències i col·laboració?, s'utilitzen estratègies per fer grups heterogenis i promoure la mixtura?, es promouen jocs cooperatius?)

☐☐

10.2

Hi ha algun criteri o protocol per gestionar possibles conflictes o comentaris discriminatoris entre les persones participants, especialment si afecten persones que formen part dels grups que solen patir més discriminació? (Per exemple, tolerància zero davant insults o actituds discriminatòries, racistes, sexistes, LGTBI-fòbiques, etc.?)

☐☐

10.3

S'utilitzen pràctiques restauratives per promoure l'empatia i comprensió mútua entre les persones implicades en el conflicte (Per exemple, cercles de paraula o mediació, quan sigui possible?)

☐☐

Per què creus que passa això?

Què podríem fer perquè aquesta dimensió fos més equitativa?

COM CONTINUEM

Si després de contestar aquesta llista de control vols continuar aprofundint i treballant per garantir l'equitat en les activitats de lleure educatiu, et suggerim diferents opcions:

Comparteix

Comparteix amb el teu equip els resultats i les idees que t'han sorgit amb la llista de control. Segur que la reflexió conjunta sobre el nivell d'equitat de les accions que desenvolupeu us ajudarà a prendre més consciència i a introduir petits canvis i millores en el que feu i en com ho feu.

Prioritza

Prioritza les propostes o idees que t'han sorgit contestant la llista de control, per identificar quines són més urgents i importants d'implementar, i quines es poden fer amb una mica més de marge. D'aquesta manera, pots crear el teu propi itinerari o pla d'acció per anar incorporant els diferents criteris d'equitat proposats per la llista de control.

Informa't

Revisa les guies i els recursos de l'Aliança Educació 360, per trobar més informació i estratègies per abordar algunes de les dimensions proposades per la llista de control. A l'apartat següent tens un petit recull de les guies relacionades amb aquestes temàtiques.

Forma't

Treballar per l'equitat des d'una perspectiva interseccional és una tasca complexa que suposa aprendre nous conceptes, arguments, metodologies i estratègies; per això et suggerim que et continuïs formant a través de les diverses vies i recursos a què la teva entitat té accés.

Demana assessorament

A vegades una mirada externa pot ser útil per identificar aspectes de la nostra tasca que —pel fet d'estar tan a dins— se'ns fan invisibles. Si creus que això us pot estar passant, no dubtis a demanar assessorament a través dels recursos dels quals disposeu a l'entitat o al teu entorn.

Fes-te'n càrrec

Busqueu un mecanisme per assegurar que les vostres reflexions sobre equitat es tradueixen en mesures concretes. Hi ha moltes maneres de fer-ho: una persona encarregada, un grup motor, una comissió de treball, etc.; l'important és que les conclusions a què arribeu amb la llista de control us ajudin a millorar de manera real i concreta.

Altres vies...

Si hi ha qualsevol altra acció que pensis que et pot ajudar a incorporar nous coneixements, sensibilitat o estratègies per treballar per l'equitat, no dubtis a fer-la. Tot suma!

PER SABER-NE MÉS...

Guies i recursos 360 per seguir avançant

Infografia: **A l'estiu ens hi juguem molt!** Recull de causes, conseqüències, beneficis i propostes per a un estiu educatiu, saludable i comunitari (2025).

Dues setmanes d'activitats de lleure a l'estiu per a infants i adolescents en situació de pobresa: primer pas cap a la universalització. Informe breu amb una proposta operativa i una estimació de costos. Laura Mencía i Maria Truñó (2025).

Les 7 claus per difondre amb èxit les activitats d'estiu. Guia pràctica per comunicar, acompanyar i fer accessible l'oferta d'activitats d'estiu a tothom. Marc Alonso i Laura Mencía (2023).

Consolidem ecosistemes educatius 360. Guia per consolidar un ecosistema local fort, articulat i actiu per avançar cap a la garantia del dret al lleure. Laura Mencía, Marina Gay i Núria Duñó (2023).

Com millorar la qualitat de les activitats educatives del foraescola? Guia dedicada a millorar l'oferta d'activitats per ampliar les oportunitats educatives. Laura Mencía (2021).

Sobre desigualtats en el lleure

La universalització del lleure educatiu a Catalunya. Síndic de Greuges de Catalunya (2025).

Desigualtats, valoracions i impactes a llarg termini de les activitats extraescolars. Una anàlisi de la realitat juvenil catalana. Arnau Palou i Ona Valls. Departament de Drets Socials i Inclusió, Direcció General de Joventut (2024).

Avaluació de necessitats, cobertura i diagnosi de les activitats de lleure educatiu. Judit Abad i Sílvia Amblàs. Departament de Drets Socials, Direcció General de Joventut (2023).

La cara i la creu de la participació extraescolar: Oportunitats i desigualtats educatives. Baròmetre 360: Enquesta de participació en les activitats extraescolars d'infants i adolescents de 6 a 15 anys (Catalunya, 2022). Laura Mencía i Sarai Samper. Aliança Educació 360 (2023).

Garantim el dret a gaudir d'activitats d'estiu? Enquesta de participació d'infants i adolescents a les activitats d'estiu a Catalunya, 2022. Laura Mencía i Sarai Samper. Aliança Educació 360 (2023).

Sobre perspectiva interseccional

Joves i mirades diverses. Guia per a una educació afectivosexual amb mirada interseccional. Agència Catalana de la Joventut (2022).

3 voltes feministes als equipaments juvenils. Eines per a l'autodiagnosi i la transformació amb perspectiva de gènere. Agència Catalana de la Joventut (2021).

Mirades polièdriques. Guia per a l'aplicació de la interseccionalitat en la prevenció de violències de gènere amb joves. Gerard Coll-Planas, Maria Rodó-Zárate i Gloria García-Romeral (coords.) (2020).

Igualtats connectades. Guia per incorporar la interseccionalitat a les polítiques locals. Ajuntament de Terrassa (2019).

Camins. Una mirada crítica a l'educació des d'una perspectiva intercultural i de gènere. Guia educativa per al professorat. UVic-UCC (2019).

Guia de comunicació inclusiva per construir un món més igualitari. Ajuntament de Barcelona (2019).

